

BILBON EGINDAKO ITZALDIAK

**Bilbon, Arriaga teatroan Euskaltzaindiak antolatutako
jaialdian egindako itzaldiak**

Bilbon, aurtengo bagillaren amarrean Euskaltzaindiak Arriaga Teatroan jaialdi bat antolatu zuen, dantza, kantu ta teatrozkoa, itzaldi bi ere egin zirelarik. Bezperan batzarra izan zuen bere etxean eta goizean Kalzadetako komentu batean meza bat "Lagunarteko meza" irakurri ta kantaturik.

Ona itzaldiak:

ANTONIO ARRUE JAUNARENA:

Eleiz eta erri-agintari agurgarriak! Jaun-andreak! Jaungoio-koa'k egun on dizuela guzioi.

Poz-pozik etorri gera gaur Gipuzkoa-aldetik Bilbao'ra Mitxelena jauna ta biok. Gutxitan, oso gutxitan ere, aurkeztutzen baitzaigu gure euskalzaletasuna agirian azaltzeko gaurko emengo egokiera au bezalakorik.

Ekin eta yarra!... Ekin eta yarra, dio zeatz eta laburkiro Euskaltzaindia'ren elburu nagusiak. Orain ogei ta amazazpi urte, Euskaltzaindia'ren sortzalleak ekin zioten gure izkuntzaren alde lanari. Baña jarraitu ote diegu guk sortzalle adoretzu aiei bearbezala lan artan? Ez, apika. Urte batzuetan beintzat, ez det esango lo-zorroan baña bai erdi-lotan egon gerala euskaltzaleok, iñork ezin uka.

Euskaltzaindia'ren jaiotza aitatu dedan ezkeru, egoki izango da inñolaz ere, bere zuzendari ta nagusi ainbeste urtetan izan zan Resurrección María Azkue'ri buruz, itz bi, berba bi bederik egitea. Izan ere, ba-alda euskeraren alde ezezik, izkuntza baten alde, egundaño arek aiña lanik egin duanik? Beraz, bidezko izango litzakela derizkiot, euskaltzale guziok eta batez ere zuek, bizkaitarrok, Azkue aundiaren oroimenez alik laisterren jaialdi bat antolatzea.

Baña, noan arira.

Aspaldi ontan, bai Euskalerrria'n eta bai atzerrietan, euskeraren jatorriaz makiñabat mintzatu ta idatzi da. Ta, egia esan, euskera nondik datorren jakin eta erabakitzea, txit ongi iduritzen zait. Baña —len ere bein baño geiagotan esan izan oi det eta—, ez aldu ajola, ardura ta garrantzi aundiagoa, euskera nora, euskera norontz dijoan sumatzeak? Nere uste apalez or dago, egiazki... *untzea*. Bein edo bein euskera ilko balitz, ziur egon, Euskalerrri'ko doai, Euskalerrri'ko onbide ta, era bat esateko, Euskalerrri'ko gauza on guziak, eriotzaren mendean geldituko lirake-ta.

Esan izan oi da, euskerak mirari batez irauten duala. Ta egia da inñolaz ere. Baña, Jaungoikoa'ren beraren mirari batez. Ta ez da arritzekoa, ainbeste Jaungoiko-zaleen ezpanak mendez-mende erabilli duten izkuntza bat, Jaungoikoa'k, gordetzea gura izatea. Baña, mirari onek aurrera jarraitu dezan, bearrezkoa izango degu guk ere zertxobait egitea. Guziok: goikoak eta beekoak, zarrak eta gazteak, gizasemeak eta emakumeak, eta —ondo entzun— batez ere-emakumeak. Zergaitikbait dira emakumeak, eskuarkiro, oiturak eta ekanduak sortzen eta irozotzen dituztenak.

Beraz, dei berezi bat zuzentzen diet lan ontarako emakumei, edota obeto ta zeatzago esateko, etxekoandrei.

Egia esan, egungo egunean, uri aundietan batez ere, etxekoandreak baño kaleko-andreak geiago nabaitzen ditugu. Ta prakadunak ezpadira, gaitz erdi...

Dana dala ta esanak esan, guziok elkarren leian euskeraren alde saiatzen ba-gera, ez dira gure asmoak, antzuak geldituko, ta iraungo du orain arte lez gure izkuntza xar-maiteak, egiztuaz antziñako olerkari baten bertso auek:

Mundu guzi-guzia
 Jakiñean bego:
 Biziko da euskera
 Orain eta gero.

Amaitzeko, beste dei bat. Nori? Ba-aldakit nik neronek? Baña guziok ulertuko dezute noski esaten badet, alegia, legezkoa ta bidezkoa izango litzakela euskeraren aldeko lan ontarako, norbaitzuk erraztasun geixeago emango balizkiguteke.

Ez dezala iñork kezkarik eduki; ez dezala iñork beldurrik izan. Euskaldunok ez gera eskergabeak.

Jaungoikoa'k egun on dizuela guziori, ta gaizki esanak parkatu.

LUIS MICHELENA JAUNARENA:

Señoras y señores:

Se me ha indicado que diga algunas palabras acerca de los planes y proyectos de la Academia. Mis palabras tendrán necesariamente que ser breves y, sin embargo, no me limitaré a mirar al futuro, sino que abundando en algo que acaba de decir el señor Arrúe, quiero ocuparme por un momento del pasado.

No voy a descubrir ningún secreto si digo que hechos como este hermoso acto, que vuestro entusiasmo y desinterés han hecho posible, no han sido particularmente frecuentes en la vida de nuestra Academia durante los últimos años. Podría, para explicarlo, alegar la excusa habitual en tales casos, y decir que, a pesar del silencio, nuestra labor callada ha continuado sin interrupción en ese tiempo. La excusa no dejaría de ser bonita, pero hablando con franqueza, no creo que podamos sentirnos demasiado satisfechos de lo realizado hasta ahora. Las causas son muchas, y no voy a entrar ahora en su examen: me bastará con señalar un aspecto, porque lo demás es hasta cierto punto externo y accidental. Nosotros, al entrar sucesivamente en la Academia, hemos asumido una herencia demasiado pesada para nuestros hombros. Ni nosotros ni nadie puede olvidar que, aunque seamos nominalmente los sucesores de aquellos grandes hombres que han ilustrado a esta Academia, nuestra sucesión no pasa, en muchos aspectos, de ser meramente nominal.

Y entre esos hombres es obligado mencionar en primer lugar la figura de aquel gran vizcaíno que fué D. Resurrección María de Azkue. Precisamente ocupa un lugar señalado en nuestros proyectos el de un acto de exaltación de su personalidad. Bien merece D. Resurrección que todavía hoy se le dedique un gran homenaje, un homenaje que debemos procurar que no sea del todo indigno de sus merecimientos. La labor de Azkue abarcó,